

PIRTTIJÄRVEN ERÄ RY:N HISTORIIKKI

1. Seuran perustaminen

Pirttijärven Erä ry. täyttää tänään päivälleen 40 vuotta. Vuosijuhlaa vietetään täsmälleen perustamispäivänä, aivan kuten 30-vuotisjuhlaakin aikanaan.

Seuran perustava kokous pidettiin Eljas Huovisella 24.11.1961. Kokoukseen osallistui tuolloin 26 pirttijärveläistä. Kokouksen avasi kauppias Reino Lehikoinen ja hän toimi myös kokouksen puheenjohtana. Kokouksen sihteeriksi valittiin Pauli Määttänen.

Riistapäällikkö Mikko Rantanen oli kutsuttu paikalle ja hän puhui järjestäytyneestä metsästystoiminnasta, metsästysseuran perustamiseen ja rekisteröintiin liittyvistä lakipykälästä ja yhdistyssäännöistä. Mikko Rantasen selostuksen kuultuaan kokous päätti yksimielisesti perustaa Pirttijärven Erä ry. -nimisen metsästysyhdistyksen. Perustava kokous hyväksyi metsästysyhdistykselle sen ensimmäiset säännöt. Ne olivat voimassa 30 vuotta, sillä vasta vuonna 1991 tuli tarpeen hyväksyä seuralle uudet säännöt.

Perustava kokous päätti, että kaikki kuluneen vuoden aikana paikkakunnalla asuvat maanomistajat voivat liittyä seuraan perustajajäseninä. Metsästysyhdistykselle nimettiin johtokunta hoitamaan yhdistyksen rekisteröintiin liittyvät asiat sekä hoitamaan jäsenhankintaa ja metsästysmaiden vuokraamista. Seuran ensimmäisenä toimintavuotena jäsenmäärä oli 19 ja metsästysaluetta saatiin vuokrattua 1 400 hehtaaria. Yhdistys rekisteröitiin virallisesti 14.2.1962.

2. Toimihenkilöt

Ensimmäiseen johtokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Reino Lehikoinen, sihteerirahastonhoitaja Kalle Tuunanen ja jäsenet Eelis Huovinen, Mikko Tuupanen, Pauli Määttänen ja Jouko Tuupanen.

Puheenjohtajan tehtäviä hoiti kauppias Reino Lehikoinen vuosina 1961 - 1969. Hänen jälkeensä seuran puheenjohtajana toimi opettaja Heimo Rautava aina vuodesta 1970 vuoteen 1991 asti, jonka jälkeen hän oli seuran kunniapuheenjohtaja kuolemaansa asti. Luopuessaan puheenjohtajuudesta Heimo Rautava kiitti seuraa antoisista vuosista seuraavasti: "...voin vilpittömästi sanoa, että vastaavaa yhteishenkeä en ole missään metsästysporukassa tavannut. Mielestäni paras saalis metsästyksessä on yhteenkuuluvuus ja erätoveruus."

Vesa Lehikoinen toimi seuran puheenjohtajana vuosina 1993 - 1996. Seuraavana puheenjohtajana oli Erkki Tuunanen vuodet 1997 - 2000 ja hänen jälkeensä tehtävään valittiin nykyinen puheenjohtaja Veli Tuupanen.

Sihteerirahastonhoitajan tehtäviä hoiti Kalle Tuunanen vuosina 1961 - 1970. Vuosina 1971 - 1992 sihteerinä ja pitkän aikaa myös rahastonhoitajana toimi Veli Tuupanen. Timo Puustinen hoiti rahastonhoitajan tehtäviä vuosina 1981 - 1991, oli välillä puheenjohtajana yhden vuoden eli 1992, sitten sihteerinä 1993 - 1999 ja on toiminut vuodesta 2000 jälleen seuran rahastonhoitajana. Rahastonhoitajan tehtävissä oli Tarmo Hirvonen vuosina 1992 - 1999. Sihteerinä on ollut Anne-Mari Tiainen vuodesta 2000.

Seuran arkistoa selatessa huomaa muutoksen, miten persoonallinen kaunokirjoitustyyli on aikojen kuluessa korvattu siisteillä, mutta tylsillä tietokonetulosteilla. Seuran alkuaikojen pöytäkirjat on kirjoitettu käsin isoon mustakantiseen ruutuvihkoon ja kulloisenkin sihteerin kädenjälki on jäänyt konkreettisesti jälkipolvien nähtäväksi. 80-luvun puolivälistä lähtien paperit on kirjoitettu puhtaaksi kirjoituskoneella ja pian sen jälkeen on alettu lähettää myös jäsentiedotteita. Jo 90-luvun alussa Pirttijärven Erä on siirtynyt sujuvasti ATK-aikaan paperitöiden hoitamisessa.

3. Metsästys ja riistanhoito

Metsästys ja riistanhoitotyö ovat seuran toiminnan keskeisin sisältö. Seuralla on riistanhoitotoimikunta (aikaisemmin riistanhoitojaosto) ja lisäksi on laadittu riistanhoitosuunnitelma, jota on uusittu tarpeen mukaan. 90-luvulla majan rakentamisurakan jälkeen seuralla oli tehostettua riistanhoitotoimintaa. Seuran jäsenet ovat tehneet riistapeltoja, vesilintujen ruokintapaikkoja, jäniksille heinä- ja haaparuokintapaikkoja ja vieneet maastoon nuolukiviä hirville. Lisäksi on pidetty pönttö- ja loukkutalkoita. Aktiivisimmat jäsenet ovat pyytäneet myös pienpetoja.

Riistakolmiolaskentaa on tehty vuodesta 1989 lähtien ja sitä ennen suoritettiin metsäkanalintujen reittiarviointia. Myös hirvilaskennassa seura on ollut mukana. Seuran jäsenenä on kaksi vailan tehnyttä metsästyksen vartijaa ja lisäksi kaikki jäsenet suorittavat metsästyksenvalvontaa seuran alueella. Seuran alueella havaittiin 80-luvun lopulla useampiakin hirven salakaatoja, minkä vuoksi valvontaa tehostettiin ja ongelma saatiin kuriin.

Pienriistakannat ovat vuosien varrella vaihdelleet, mutta etenkin metsäkanalintujen kohdalla kantojen kehitys on ollut pitkällä aikavälillä laskeva pääasiassa elinympäristömuutoksista johtuen. Seura onkin 90-luvun ajan asettanut jäsenilleen kiintiöt metsäkanalintujen metsästykselle. Jäniksille ja muulle pienriistalle ei ole asetettu kiintiöitä.

Majavanmetsästystä on harrastettu 70-luvun lopulta, josta lähtien seura on anonut 2 - 6 majavanmetsästyslupaa vuosittain. Vuonna 1978 Mauri Lauronen ampui yhden majavan Heinäjoesta, kyseessä lienee ensimmäinen Pirttijärven Erän luvilla saatu majava. 90-luvulla metsästettiin vuosittain 1 - 6 majavaa. Tästä syksystä lähtien majavanmetsästykseseen ei enää tarvita riistanhoitopiirin lupaa.

4. Hirvenmetsästys

Pirttijärven Erä perustettiin metsästystoimintaa varten ja perustajajäsenet ajattelivat erityisesti hirvenmetsästystä, koska järjestäytyneen metsästysseuran oli helpompi hankkia hirvenmetsästyslupia. Seuran toiminnan alkuaikoina haettiin 1 - 2 hirvenmetsästyslupaa, mutta luvat jäivät hirvien vähyyden vuoksi käyttämättä aina vuoteen 1973 asti. Silloin perustettiin yhdessä Kokinvaaran Metsäjerppien ja Veikko Reijosen hirviseurueen kanssa yhteislupa-alue ja haettiin kahden aikuisen ja yhden vasa kaatolupa.

Vuonna 1975 perustettiin Tuupovaaran riistanhoitoyhdistyksen alueen kaikkien hirvenmetsästysseurueiden yhteislupa-alue. Yhteistoiminta tuupovaaralaisten metsästysseurojen kesken on ollut tiivistä siitä lähtien.

Nykyään hirviporukassa on reilut 20 jäsentä. Hirvenmetsästyksen johtajana on toiminut Timo Puustinen parikymmentä vuotta, sitä ennen hirviporukan johtajana oli Olavi Ahponen. Kaatolupia on kuluneella kymmenvuotiskaudella saatu vuosittain 3 - 8 aikuiselle hirville ja 2 - 5 vasalle. Viimeisten kymmenen vuoden sisälle mahtuu myös hirvenmetsästyksen osalta pari rauhoitusvuotta eli 1996 - 1997, jolloin koko Tuupovaarassa ei kaadettu luvallisia hirviä.

Syksyn 1999 hirvijahdistista voidaan erikoisuutena mainita, että tuolloin 88-vuotias Heimo Rautava kaatoi naarashirven yhdellä laukauksella. Ikävämpi sattumus samana vuonna oli se, että susi vei hirvenmetsästyksen yhteydessä Erkki ja Miia Tuunasen käyttövalio-jämtlanninpystykorva Kelohongan Miron, joka oli edellisenä vuonna menestynyt erinomaisesti hirvenhaukkukoikeissa. Mainittakoon vielä, että Eräpirtin seinällä olevat Veli Tuupasen vuonna 1980 ampuman suuren hirven sarvet saivat kultamitalin Eräperinne 2000 -näyttelyssä Joensuussa.

5. Suurpetojen metsästys

Hirvien lisäksi myös suurpetoja on metsästetty yhteisvoimin. Karhunmetsästys tuli luvanvaraiseksi vuonna 1993, jolloin aloitettiin karhun yhteismetsästys tuupovaaralaisten seurojen kesken. Vuonna 1995 pidettiin Eräpirtillä karhunpeijaat, kun Jussi Myller ampui Luutalahdesta suuren uroskarhun. Myös ilvestä ja luvanvaraiseksi tullutta suttakin on metsästetty yhteisluvalla tuupovaaralaisten seurojen kesken. Pirttijärven Erästä Jaakko Rautava ampui ilveksen vuonna 1986 ja Pentti Puustinen vuonna 1997. Muita suurpetoja ei seuran jahdeissa ole tietävästi saatu saaliiksi.

6. Ampumatoiminta

Seuran omat ampumaradat eli trap-ampumarata ja riistapolkurata ovat olleet tärkeitä ampumatoiminnan kehittymiselle. Vuodesta 1988 lähtien järjestetty yleinen riistapolkukilpailu on ollut seuralle merkittävä tulolähde. Unto Ilmari Piitulainen toi riistapolkuidean Pirttijärvelle. Riistapolulla kirjattiin parhaimmillaan 254 suoritusta vuonna 1996. Lisäksi on järjestetty jäsenten välisiä ja ulkopuolisten ryhmien tilaamia riistapolkuammuntoja. Kesäkokouksen aikaan on perinteisesti kilpailtu Kokinvaaran Metsäerppien ja Pirttijärven Erän välisessä trap-ammunnassa, jonka Metsäerppien joukkue on tainnut aina voittaa.

Seuran jäseninä on monia innokkaita ampumaurheilun harrastajia. Seurasta on ollut edustus monissa Tuupovaaran riistanhoitoyhdistyksen pienoishirvi- ja hirvenhiihtokilpailuissa. Aikaisempina vuosina erityisesti seuran jäsenet Olavi Ahponen, Olavi Haaranen ja Heimo Rautava ovat osallistuneet rhy:n ja SML:n ampumakilpailuihin menestyksekkäästi. Viime vuosina Olavi ja Mikko Haaranen ovat edustaneet seuraa ampumakisojen haulikkolajeissa, samoin Arto Juutinen ja Tuula Korvenmaa-Juutinen ovat edustaneet seuraa hirvenhiihto- ja hirvenjuoksukilpailuissa. Pirttijärven Erän ampumayhteyshenkilöinä ovat olleet Olavi Haaranen ja Leo Tuupanen.

7. Kenneltoiminta

Pirttijärven Erä liittyi Suomen Kennelliiton jäseneksi vuonna 1993. Heti seuraavana vuonna seura järjesti historiansa ensimmäiset koirakokeet, jotka olivat metsästysjäljestyskokeet koulutustilaisuuksineen ja myöhemmin syksyllä ajokokeet. Vuonna 1996 järjestettiin koesihteerikurssi. Samana vuonna seura oli ensimmäistä kertaa mukana Tuupovaaran koiranäyttelyn järjestämisessä ja näyttelytoiminta on jatkunut joka toinen vuosi. Ensimmäiset seuran omat linnunhaukkukokeet järjestettiin vuonna 1999. Lisäksi on annettu naapuriseuroille maastoja metsästyskoirakokeisiin. Muutamat Pirttijärven Erän jäsenet toimivat koirakokeissa myös tuomareina ja koetoimitsijoina. Seuran kennelyhteyshenkilöinä ovat olleet Tarmo Hirvonen ja Anne-Mari Tiainen.

8. Rakentamistoiminta

Seuran 20-vuotisjuhla pidettiin Pirttijärven entisellä koululla hirvipaistitilaisuuden yhteydessä ja silloin alettiin puhua metsästysmajan rakentamisesta. Erilaisia kilpailuja järjestämällä kerättiin pohjakassaa. Aluksi pilkkikilpailut olivat erityisen suosittuja ja vuonna 1988 mukaan tuli riistapolkukilpailujen järjestäminen ensimmäisenä Pohjois-Karjalassa.

Rakentamistoiminta alkoi vuonna 1984, jolloin rakennettiin lahtivaja ja taukotupa. Elokuussa 1991 seura teki perustamisensa jälkeen räväkimmän päätöksen: päätettiin rakentaa metsästysmaja. Päätös tiesi seuran jäsenille talkootyön täyteistä vuotta. Seuran täyttäessä 30 vuotta juhla pidettiin vielä Kokinvaaran koululla, mutta Eräpirtin rakentaminen oli jo hyvässä vauhdissa. Majatoimikunnan puheenjohtajana toimi Vesa Lehikoinen, jonka johdolla laadittiin tarkka aikataulu ja sen mukaan myös täsmällisesti edettiin. Eräpirtti tehtiin suurimmalta osalta talkootyönä ja myös rakennusmateriaaleista suurin osa saatiin lahjoituksina eikä lainaa tarvinnut ottaa ollenkaan.

Majan rakentamisessa seuran jäsenet osoittivat saumatonta talkoo- ja yhteishenkeä. Eräpirtin avajaiset pidettiin marraskuussa 1992. Samalla paljastettiin Aino Piitulaisen tekemä seinävaate, joka on tehty Pirttijärven Erän seuramerkistä. Merkin on suunnitellut ilomantsilainen taiteilija Lauri Auvinen.

Majan valmistuminen toi seuratoiminnan kehittämiseen uudenlaisen lähtökohdan, se mahdollisti esimerkiksi kenneltoiminnan ja metsästysvierastoiminnan aloittamisen. Maja on seuran yleisessä käytössä ja sillä on merkitystä myös kylätoiminnalle. Ensimmäisenä majavoutina toimi Leo Tuupanen, jonka lisäksi tehtävässä ovat vuorotelleet myös Veli Tuupanen ja Kari Mononen.

Eräpirtin valmistumisen jälkeen rakentamista jatkettiin tekemällä vielä ulkovaraston laajennus vuonna 1993. Viime vuonna seura sai Eräpirtin tontin lahjoituksena Ahti Huoviselta. Suunnitelmassa on vielä savusaunan rakentaminen Hurttasilta-nimiselle tontille.

9. Muu toiminta

Metsästysseurat ovat nykyään monesti kylien toimivimpia yhdistyksiä ja niin asia taitaa olla Pirttijärven Erän kohdallakin. Toiminta on ollut monipuolista ja Pirttijärven Erä on ollut mukana järjestämässä mm. eräaiheista Tuupovaara-päivää, Pohjois-Karjalan riistanhoitopiirin kesäpäivää ja Pohjois-Karjalan Vuoden erämiesten tapaamista. Maanomistajia ja kyläläisiä on muistettu perinteisillä hirtvipeijaisilla.

Tuupovaaran Erätulet on tietenkin järjestetty vuorollaan, viimeksi vuonna 1998. Lisäksi Eräpirtillä on pidetty mm. yhteistoimintailta Kokinvaaran Metsäjerpeille, Erän naisten saunailta, kyläkirkkoja ja Kesäpilkkeiden tapahtumia. Seura on osallistunut aktiivisesti SPR:n vapaaehtoiseen pelastuspalvelutoimintaan 90-luvulla. Vuosituhannen vaihteen tienoilla seura aloitti aktiiviseman nuorisotoiminnan järjestämisen lähtemällä mukaan Juniorihaukkujen, eräleirikoulun ja seikkailupäivän järjestelyihin.

Seuran oman toiminnan lisäksi seuran jäsenet toimivat aktiivisesti muissakin yhdistyksissä ja heillä on monia luottamustoimia metsästys- ja kennelyhdistyksissä ja vastaavissa. He ovat saaneet myös erilaisia huomionosoituksia monipuolisesta toiminnastaan. Pohjois-Karjalan riistanhoitopiiri valitsi vuonna 1980 Heimo Rautavan ensimmäiseksi Vuoden erämieheksi. Tuupovaaran riistanhoitoyhdistyksen palkitsemia Vuoden reppumiehiä ovat olleet vuonna 1993 Veli Tuupanen ja vuonna 1999 Erkki Tuunanen. Anne-Mari Tiainen valittiin vuonna 1999 Vuoden eränaiseksi ja vuonna 2000 Vuoden erämieheksi.

10. Seuran nykytilanne

Nykyisin Pirttijärven Erässä on 91 jäsentä. Perustajajäsenistä on elossa kuusi ja heidät valittiin seuran tämän vuoden vuosikokouksessa kunniajäseniksi. Viime vuosina seuraan on liittynyt myös muutamia nuoria jäseniä, mutta jonkinasteinen ”ukkoutuminen” on nähtävissä seuran aktiivisimmassa jäsenistössä.

Metsästysalueita on vuokrattu 4 330 hehtaaria kaikkeen metsästykseseen ja 4 890 hehtaaria hirvenmetsästykseseen. Jäsenmäärä ja metsästysaluiden pinta-ala ovat pysyneet suunnilleen samoina viimeiset kymmenen vuotta. Juhlavuoden johtokuntaan kuuluvat puheenjohtaja Veli Tuupasen ja sihteerin Anne-Mari Tiaisen lisäksi varapuheenjohtaja Kari Mononen ja jäsenet Mauri Lauronen, Pentti Puustinen, Jaakko Rautava ja Leo Tuupanen.

Pirttijärven Erällä on takanaan kaiken kaikkiaan toimelias ja paljon muutoksia ja uudistuksia sisältänyt vuosikymmen.